

„Toskánsko neleží v Itálii, naopak Itálie leží v Toskánsku.“

(Johann Wolfgang von Goethe)

Christina Anzenberger-Fink a Toni Anzenberger
se z Vídně vydávají
na výpravy, při nichž
fotografují Rakousko,
Itálii a celý svět.

Pro Ritu Henss,
novinářku a spisovatelku
žijící ve Frankfurtu, je
Itálie jedním z těžišť
její práce a Toskánsko
jednou z oblíbených
destinací.

Milé čtenářky, milí čtenáři,

věděli jste, že se dobrých 60 % nejdůležitějších uměleckých děl na světě nachází v Itálii a necelá polovina z těch italských ve Florencii? Je to neuvěřitelné, ale měla by to být pravda. Odhady vycházejí ze statistických údajů UNESCO a jeho zaměstnanci by o tom měli mít přesné informace (porovnejte s údaji na straně 56).

Gurmánské speciality a víno

Florence a Toskánsko by se rozhodně měly líbit každému milovníkovi umění. V tomto regionu se nacházejí jedinečné destinace jako Arezzo, Pisa, Siena, Lucca, Pienza, Montepulciano, Volterra a také Livorno. Vytouženým cílem mnoha evropských turistů se však Toskánsko nestalo jen díky umění. Jen málokterý region na světě se může pochlubit tak bohatou nabídkou pro gurmány. Seznam potravinářských specialit je dlouhý. V toskánské kuchyni přirozeně hrají hlavní roli chléb a těstoviny, kromě toho se zde též podávají chutná jídla založená na místních surovinách jako lanýže, slanina a kaštiny. Další podrobnosti k tomuto tématu najdete na straně 36. Zmiňujeme-li se o potravinářských produktech, v tomto výčtu nesmí chybět víno. Mezi pobřežím a oblastí Chianti stále více vinařů dodržuje zásady biologického zemědělství a díky tomu se zde rodí výborná vína (strana 74).

Originální slavnosti, pěkné ubytování

Rita Henss v této knize představí nejoriginálnější toskánské slavnosti s pestrobarevnými průvody (strana 20). Svoje nejlepší adresy pro nocleh vám autorka prozradí na straně 92. Nabídka sahá od romantického ubytování na venkově až po křížovou chodbu františkánského kláštera, ve které se nacházejí elegantní pokoje pro hosty. Speciální nákupní tipy vám představíme na straně 114. Ve staré lékárně ve Florencii seženete kosmetiku, esence, likéry a mnohé další zboží vyrobené podle starodávných klášterních receptů. Na vynikající vůně se zase specializuje obchod Marciana Marina na ostrově Elba uspořádaný v moderním stylu. Zde si každý najde správný parfém nebo vhodný osvěžovač vzduchu do své domácnosti.

36

Láska prochází žaludkem – to platí i v Toskánsku, které nabízí širokou paletu kulinařských pochoutek

Imprese

- 8 „Poezie obrázků dokáže nahradit slova... Shluky tmavých cypřišů tvoří předěly v mírně zvlněné kopcovité krajině za zlatavým mořem slunečnic. Kdo by se na ni dokázal podívat, aniž by jej dojala oslnivá краса tohoto pozemského ráje?“ (Monika von Zitzewitz, autorka turistických průvodců)

Pisa a severozápad

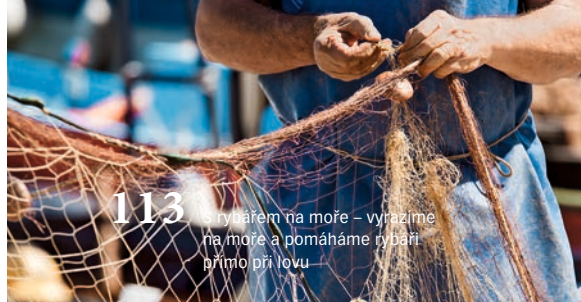
- 22 **Pod šikmou věží**
Ve středověku bývala Pisa jednou ze čtyř italských námořních republik. Když se mořský přístav zanesl pískem a bahnem, Pisa vzkvétala na březích řeky Arno. O někdejší krásu města dnes svědčí už jen šikmá věž a další památky na náměstí Zázraků.

- 36 **Lanýže, slanina a kaštany**
V toskánské gastronomii hrají hlavní roli chléb a těstoviny. Doplnuje je široké spektrum pochoutek z místních surovin.

- 40 **Mapa**
41 **Informace a doporučení**

Od Florencie po Arezzo

- 44 **Kolébka renesance**
Jestliže od terasovitého prostranství Piazzale Michelangelo nebo od kostela San Miniato al Monte shlédneme dolů přes řeku Arno, hledíme na jedinečnou symfonii architektury, jejíž základní odstíny tvoří okrová a cihlově červená.

113 S rybařem na moře – vyrazíme na moře a pomáháme rybaři přímo při lovu

108

Ekologická opatření jsou patrná už i v Toskánsku

- 56 **Velké ideje, malé formáty**
Firence bývala metropolí umění už před příchodem rodu Medicejských. Jaký je ale aktuální vývoj mecenášství?

- 58 **Mapa**
59 **Informace a doporučení**

NAŠI
FAVORITÉ

NEJLEPŠÍ Z ...

- 20 **Nejoriginálnější slavnosti**
Sagra, festa, palio – seznam společenských akcí je v Toskánsku obsáhlý. Jejich nedílnou součástí jsou pestrobarevné průvody, hudba a kulinařské pochoutky z regionu.
- 92 **Takto se ubytujeme jedinečně v Toskánsku**
Ať už hledáme luxus či něco prostšího, uprostřed města či na venkově – určitě to najdeme.
- 114 **Naše nejoblíbenější nákupní adresy**
Typické Toskánsko v mnoha podobách – od jídla až po módu.

Siena a srdce Toskánska

- 62 **Výborná vína, nejlepší poloha**
Vinohrady v kopcích a olivové háje, venkovské statky, vily, hrady, lesy a cypřišové aleje – rajská zahrada Toskánska má mezi bohatými Brity přezdívku „Chiantishire“. Kousek odtud se rozprostírají gotická perla Siena, městečko křišťálu Colle Val d'Elsa a slavná středověká města Volterra a San Gimignano.
- 74 **Vinařské novinky mezi pobřežím a regionem Chianti**
Toskánské vinaře stále více láká výroba bioproduktů.
- 78 **Mapa**
79 **Informace a doporučení**

Etruské pobřeží a Elba

- 82 **Moře a pobřeží**
Již kolem roku 800 před Kristem se na pobřeží Tyrhénského moře usídlil nový národ, o kterém dodnes mnohé nevíme: Etruskové.
- 94 **Mapa**
95 **Informace a doporučení**

44

Od Florencie po Arezzo: na mnoha místech čeká umění v různých podobách

Maremma a jih

- 98 **Dědictví divočiny**
Kdysi tu bývala nehostinná bažina. Maremma a vesnice ve vnitrozemí si dodnes udržely mnohé ze svého původního vzhledu.
- 108 **Udržitelně, zeleně, uvědoměle**
V Toskánsku je posun k ekologickým řešením zcela patrný.
- 110 **Mapa**
111 **Informace a doporučení**

Praktické informace

- 116 **Může se vám hodit – data a fakta**
121 **Rejstřík, tiráž**

Aktivita

Relax Zážitky Poznávání

- 43 **Zpracování mramoru**
Mnohé dílny v okolí Carrary nabízejí kurzy pro zájemce o práci s mramorem.
- 61 **Na kole po Florencii**
Už vás unavuje chůze? Udělejte to jako Florentinové – prohlédněte si město během jízdy na kole.
- 81 **Urban trekking**
Siena pěšky – prohlídka města zaměřená na vybraná témata. Méně obvyklé cíle prozkoumáme rychlostí chůze.
- 97 **Pasta, sugo a dolci**
Učte se sami připravovat toskánské speciality. Je to opravdu zábavné.
- 113 **S rybářem na moře**
Paolo Fanciulli vyplouvá z Talamone lovit ryby. Rád nás vezme na palubu.

Top místa

Na této stránce jsme pro vás připravili přehled nejvýznamnějších památek a zážitků, které byste si v Toskánsku v žádném případě neměli nechat ujít.

*Na stránkách s informacemi jsou tato místa označena jako **TOP MÍSTO**.*

PŘÍRODA

1 Mramorové lomy u Carrary: Vstup do nitra „bílých hor“ u Fantiscritti nebo Torano di Carrara je nezapomenutelným zážitkem. **Strana 41**

2 Pláže na Elbě: Největší ostrov Toskánského souostroví je obklopen křišťálově čistou vodou; nejkrásnější pláž leží na severozápadě, u zálivu Golfo della Biodola. **Strana 97**

3 Regionální park Maremma: V chráněném pobřežním areálu na úpatí hory Monte Uccelline si můžeme prohlížet nejen typické plemeno skotu s dlouhými rohy, ale také butteri, toskánské „kovboje“ na koních. **Strana 112**

3

WELLNESS

4 Saturnia: pro každého něco: Bezplatné koupání pod kaskádami nebo termální procedury v luxusních hotelových lázních. **Strana 113**

VÍNO A KRAJINA

5 Pohoří Chianti: Konzumace vína v kombinaci s krajinou jako z obrázkové knihy. **Strana 80**

9

10

KULTURA

6 Náměstí Zázraků v Pise: Areál kolem šikmé věže je komplexním architektonickým uměleckým dílem. **Strana 42**

7 Lucca: Kde jinde se můžete na kole nebo kočárem projet po městských hradbách a přitom obkroužit středověkou část města? **Strana 42**

8 Uffizie ve Florencii: Nabídkou děl od antiky až po pozdní baroko je Galleria degli Uffizi jedním z nejdůležitějších uměleckých muzeí na světě. **Strana 59**

9 Piazza del Campo v Sieně: Mnoho lidí jej vnímá za jedno z nejhezčích náměstí v celé Itálii. Dvakrát ročně se tam koná dostih Palio. **Strana 79**

10 San Gimignano: V „toskánském Manhattanu“ vládne pravá středověká atmosféra. **Strana 80**

6

Michelangelova mistrovská díla

Největší atrakcí Galleria dell'Accademia je sedm hlavních děl Michelangela. Nedokončené mramorové sochy čtyř vězňů byly určeny pro náhrobek papeže Julia II. v Římě. Rovněž nedokončená zůstala socha sv. Matouše, jeho jediná apoštolská socha pro dóm ve Florencii. Grandiózní je mramorové sousoší Pietà Palestrina. Všechna zmíněná díla ovšem překoná 4,1 metru vysoká socha Davida, která stojí v kruhové budově na impozantním mramorovém podstavci a byla vytvořena z jediného bloku bílého carrarského mramoru.

Antické dědictví

Mnohá místa v toskánských městech odkazují už třeba svým uspořádáním na historii, která sahá zpět až do antiky. To platí též pro náměstí Piazza del Anfiteatro ve městě Lucca (na severozápadě Toskánska). Oválný tvar náměstí vznikl vybudováním mohutných obytných domů kolem amfiteátru ze 2. století. Amfiteátr se nedochoval.

Víra, láska, naděje

Vnitřní prostor chrámu Duomo Santa Maria Assunta (jedna z nejimpozantnějších gotických katedrál v Itálii), který od 13. století stojí na nejvyšším místě města Siena, je vysokými arkádami rozdělen do tří chrámových lodí. K nejvýznamnějším uměleckým dílům zde patří osmiboká kazatelna (na obrázku vlevo vpředu), kterou v letech 1266–1268 vytvořili Nicola Pisano, jeho syn Giovanni Pisano a Arnolfo di Cambio.

Světové dědictví

Historické centrum Florencie, které zde vidíme v celkovém pohledu shora, od náměstí Piazzale Michelangelo a v detailu s výhledem na most Ponte Vecchio, má status světového kulturního dědictví UNESCO, a proto požívá zvláštní ochrany.

Krásná krajina

Idealizovaný obrázek Toskánska mívá většina turistů v hlavě ještě předtím, než poprvé překročí Alpy. K malým zázrakům této krajiny patří, že tato romantická představa se na místě ukáže jako reálná, a navíc ji obohatí vůně sytě zelených luk, která vychází z bohatství a pestrosti barev a tvarů toskánské přírody. Nebo to vyjádříme slovy básníka okouzleného krásou provincie Siena: dává „duši pocit..., že jí dělá dobře být tady“.

Krása toskánského souostroví

Porto Azzurro, které je po Portoferraiu druhým největším přístavem ostrova Elba, se dříve jmenovalo Porto Longone – podle stejnojmenné pevnosti, kde se nachází věznice. V celé Itálii se rozšířil slovní obrat „jít do Porto Longone“ ve smyslu „jít do vězení“. Pro místní obyvatele to pochopitelně nebyla žádoucí asociace, a proto roku 1947 rozhodli o přejmenování své obce na Porto Azzurro.

Nejoriginálnější slavnosti

Sagra, festa, palio

Seznam společenských akcí je v Toskánsku skutečně dlouhý; téměř každý měsíc se něco oslavuje. Ať už se ale jedná o konec zimy nebo historické zápasy: součástí programu skoro vždycky jsou pestrobarevné průvody, hudba a gastronomické pochoutky z regionu; víno samozřejmě nechybí.

1 Palio di Siena

Náměstí Piazza del Campo se od počátku 14. století dvakrát ročně stává dějištěm tradičního svátku: Palio di Provenzano se koná každoročně 2. července na počest sv. Panny Marie, podobně jako Palio dell'Assunta pořádané každoročně 16. srpna v rámci oslav svátku Nanebevzetí sv. Panny Marie. Součástí svátku je dostih, v němž se utkává 10 z celkem 17 „contrade“ (tzn. městské části). Contrade si najmou profesionální žokeje

„fantini“, kteří tento dostih absolvují na vylosovaných, neosedlaných koních. Jako závodní dráha slouží asi 300 metrů dlouhý vnější okraj náměstí a závodníci zde musí objet tři kola, což vítěz trvá asi 70 sekund. Jelikož je dráha pouhých 7,5 metru široká, namísto nejrychlejšího jezdce někdy může uspět také účastník, kterému se nejlépe podaří vytlačit soupeře. Nejúspěšnější contrada obdrží trofej známou právě pod jménem „Palio“, vítězný

prapor, který zde každý rok vyrábějí znovu. Během dostihů bývá obrovský zájem o místa uvnitř náměstí Piazza del Campo. Po dostihu oslavy pokračují v ulicích Siena. Zajímavý je též doprovodný program: průvod praporečníků jednotlivých contrade v historických oděvech, produkce hudebních skupin, ale také požehnání koňům i rytířům.

Siena, 2. července a 16. srpna,
www.ilpalio.org

2 Carnevale de Foiano

Foiano, městečko založené Etrusky na kopci nad údolím řeky Chiany, je po Viareggiu jedním z předních dějišť karnevalů. Průvod v pestrobarevných kostýmech se opakuje o každém únorovém víkendu. V polovině měsíce pak ve svých ztřeštěných oděvech nastupují „cosplayeři“ oděni jako hrdinové her nebo filmů. To vše je doprovázeno divokým hemžením, různými soutěžemi a pestrou nabídkou gastronomických specialit.

Foiano, všechny únorové víkendy, www.carnevaleinfoiano.it. O posledním červnovém víkendu se koná zmenšená letní obdoba karnevalu.

3 La festa della Fame e della Sete

Vesnice Filattiera (3000 obyvatel, provincie Massa-Carrara) očividně zvolila jméno svátku konaného na počátku léta podle toho, že zde nikdo nemusí trpět hladu (italsky *fame*) a žízní (*sete*). Na náměstí (Piazza) u hradu a v úzké uličce *Via Borgo di Mezzo* můžeme navíc ochutnat spoustu regionálních specialit, od typických nudlí *testaroli* přes uzeniny a jednohubky až po *focaccine* (housky) a víno. Na různých místech vesnice se večer konají koncerty a taneční představení.

Filattiera, čtyři dny na konci června,
www.comune.filattiera.ms.it

4 Torciata di San Giuseppe

Podobně jako v mnoha katolických zemích se též v Itálii oslavuje svátek sv. Josefa. V městečku Pitigliano, stojícím na žlutě červené skále, se toho dne koná noční procesí vrcholící zapalováním velkého ohně. Tímto rituálem (*rito del fuoco*) se místní lidé loučí se zimou a vítají nové roční období. Pokud v den svatého Josefa bývalo jasné počasí, rolníci z toho věstili, že přichází úrodný rok s bohatou sklizní.

Pitigliano, 19. března

5 Palio del Cuoio

Svátek Palio se může obejít i bez koní, neboť tento pojem neznamená nic jiného než „soutěž“. Většinou mezi sebou soupeří několik městských čtvrtí. Konkrétně v San Miniato se jich utkává šest. Zástupcům čtvrtí slouží jako sportovní náčiní asi 80kilové dřevěné sudy, které je nutno dovážet po stanovené dráze od Ponte a Egola k náměstí Piazza Guido Rossa. Předehru tohoto kuriózního zápolení tvoří průvod v historických kostýmech.

San Miniato, poslední týden června, www.sanmini.atopromozione.it

6 Calcio Storico

Tato surová kombinace míčové hry a bojového sportu se zde konala už v 16. století. Náměstí Piazza Santa Croce tehdy ještě bývalo neopevněné a hráči pocházeli z „lepších rodin“. Hrlo se v období mezi svátky Epiphani (Tři králové, 6. leden) a Lent (po-peleční středa), většinou v nedělním oděvu. Dnes se této hry účastní čtyři mužstva zastupující čtyři čtvrti či fary. Vítěz finále získá chianské tele na roštu.

Florence, semifinále uprostřed června, finále 24. června, před zápasem průvod. www.calcistoricoflorentino.it

7 Giostra del Saracino

Pokaždé na jeden večer a jedno dopoledne se na náměstí Piazza Grande v Arezzo (na severovýchodě Toskánska) stává dějištěm podívané, jejíž počátky popsal již Dante Alighieri. Dvojice rytířů ze čtyř městských čtvrtí se postupně účastní napodobeniny středověkého turnaje a pokoušejí se svým kopím porazit „nepřítele“, rotující dřevěnou postavu (Saracén).

Arezzo, předposlední červnovou sobotu a první zářijovou neděli, www.giostradelsaracinoarezzo.it

8 Balestro del Girifalco

Každý rok v květnu a v srpnu se městečko Massa Marittima stává dějištěm historické soutěže ve střelbě z kuše – různé městské části zastupuje 24 střelců. Před střeleckým kláním se koná pestrobarevný průvod za účasti více než 150 účastníků ve středověkých oděvech. Různé zajímavosti z této podívané bývají celoročně vystaveny v bývalém klášteře Sant' Agostino.

Massa Marittima, 4. květnovou neděli, 2. srpnovou neděli, <http://www.societaterzieriermassetani.it>